

10138

LA CAMPANA DE GRACIA.

DONARÁ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA.

CADA NÚMERO **5** CÉNTIMS PER TOT ESPANYA.

Números atrassats: 10 céntims

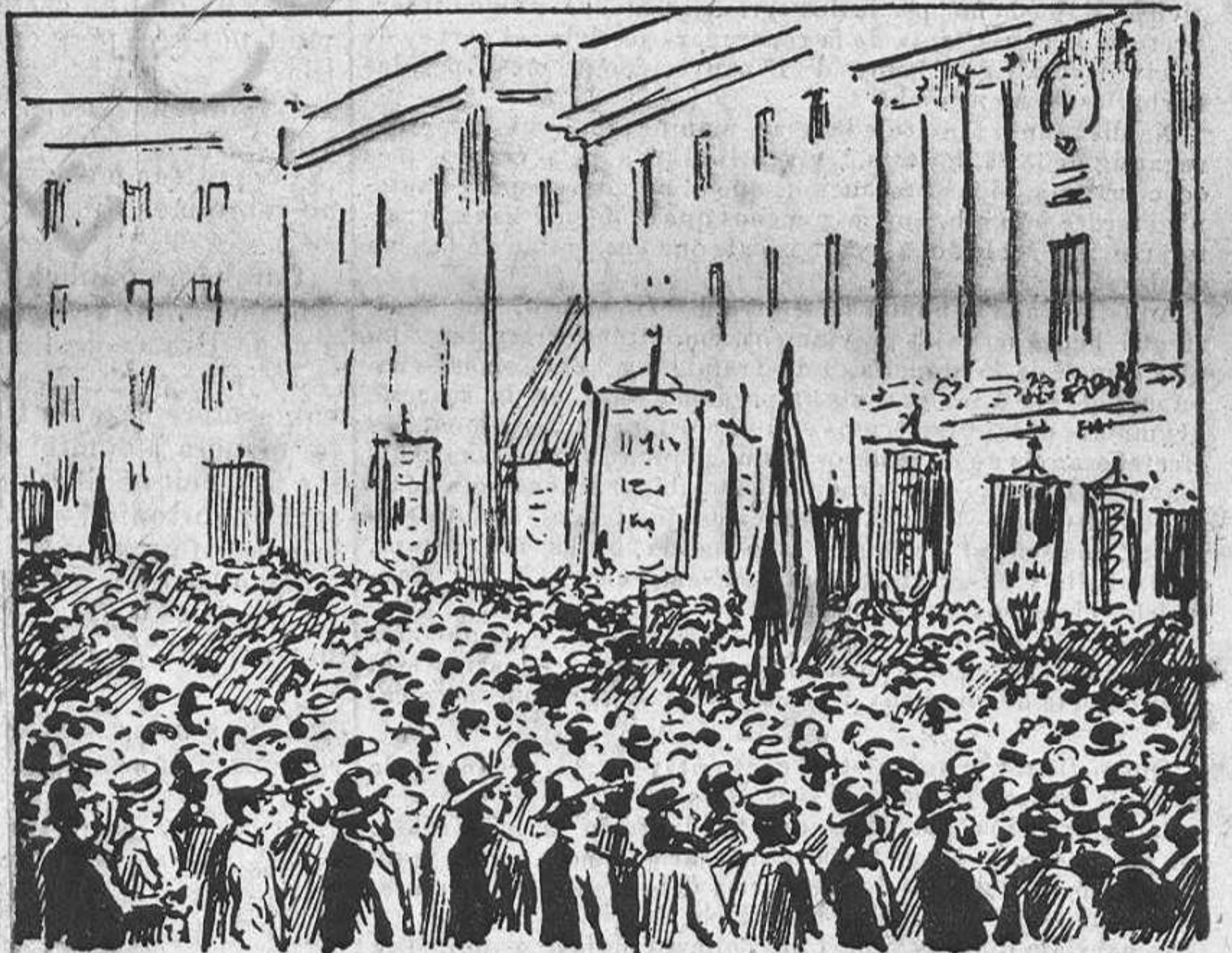
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: Llibreria Espanyola, Rambla del Mitj, 20, botiga. BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pesetas 1'50 Cuba y Puerto-Rico, 2.—Estranger, 2'50

UN DIUMENJE APROFITAT—MANIFESTACIONS

La del govern.

La del poble.

La de la llana.

La de la gresca.

LA MANIFESTACIÓ DEL DIUMENJE

o poble de Barcelona va donar diumenje, en defensa de la justícia y de la humanitat, un alt exemple de cultura política y de fermesa en los seus propòsits. La manifestació resultà imponent pel número incontable de ciutadans que hi assistiren; magnífica per l'actitut que guardaren tots sens una sola excepció; altament significativa per lo que revela y per lo que promet.

Ja era hora de que despertés l'esperit democràtic tan enervat en aquests últims temps. Mil voltas expressarem aquí mateix lo temor fundat de que 'ls crims dels terroristas serian lo principal punt de apoyo de una reacció desaperada. Y aquesta reacció, realment, anava avansant á grans gambadas, invadintho tot, conturbant las conciencias y enrrant l'ayre pur de la llibertat tan necessari á la vida pública, com ho es l'ayre de l'atmosfera á la vida física del individu. Baix l'influencia de aqueix moviment reaccionari tan pronunciat, havia sigut possible tot, fins convertir lo Castell de Montjuich en lo recinte misteriós ahont s'exerciren una serie de torments inquisitorials, y ahont se jutjá una causa gravíssima á porta tancada.

Per fortuna lo mateix excés del atreviment reaccionari, provocá l'afany de una justa reparació. Lo poble demana justícia, y se n'fará... Ara, després de la gran manifestació del diumenje, ja no pot duptarse'n, justícia serà feta. No hi ha govern que pugua resistir l'empenta de l'opinió pública revelada ab tanta forsa. Si en lo fondo'l poble casi sempre te rahó, lo qu' es aquesta vegada, fins en la forma de sas reclamacions va estar tan acertat, qu' es de tot punt impossible desatendre'l.

No la detallaré la manifestació del diumenje: no citarém un per un als que la presidian, ni als que la formayan; no donaré la llista detallada de las entitats, que en número de mes de cent vint hi assistiren; tampoch transcriurém los lemas inscrits en los numerosos pendons que hi figuraren; las petites vanitats individuals si es que existeixen, que ho duptem, han de sacrificar-se á la grandesa de aquell conjunt admirable.

La manifestació en son conjunt sigué la condensació suprema del esperit democràtic de Barcelona. Y aixó es lo mes important. Invitadas sigueren á concórreri diverses entitats d'ordre divers, ja que de un fi estrictament humanitari's tractava; pero totas deixaren lo camp lliure als elements democràtics. ¡Major honor per la democràcia, podent ser única interprete de la causa santa de la reparadora justícia, al servey de la civilitació y de l'honra d'Espanya, compromesa per las barbaries de Montjuich!

No disminuï l'èxit de la gran manifestació, ni l' mesquí negateig de las autoritats, y vantli'l pas pels carrers mes concorreguts, ni las precaucions que s'adoptaren per antant l'ordre públich, que may menos que diumenje havia d'alterarse. Lo poble doná una lliçó als que desconfian de la seva cordura.

Aquella riuada humana, atapahida, silenciosa, que recorregué'l curs senyalat previamente, embutint carrers tan amples com el de Fontanella, l de Trafalgar y l del Comerç, anava empenyent á son pas els impurs miasmas de la reacció, acumulats durant tan temps en l'atmosfera de Barcelona. Sos efectes eran els de un poderós desinfectant que torna respirable l'ayre. Bastá sols pera produhirlo combinar en una sola massa de individus y en una sola idea de justícia als infinits elements, que sentint y volent tots lo mateix, hi ha no obstant, qui treballa y desgraciadament casi sempre ab èxit per mantenirlos dispersos y desconcertats.

Sols el dia que per un acés s'uneixen, se pot apreciar fins á quin punt arribaria la seva potencia, dat cas que arribessin á ser objecte de una bona direcció tan intel·ligent com energica.

¡Qué petit tot lo qu' existeix confrontat ab la grandesa de un poble que sab exercir los seus drets

Representació acabada de aquests partits de la monarquia, que monopolisan el poder, sense reparar en medis, prevalguts principalment del estat de desconcert dels elements populars, sigué diumenje l'arcalde de Barcelona.

No hauriam dit may que'l Sr. Collaso fugís d'estudi. May fos sino que per honrar la bona memoria de son pare D. Pere Collaso, liberal de cor, ens feyam l'fusió de creure que hauria esperat als manifestants, rebentlos com se mereixian. Pitjor per ell de no haverho fet. Los seus amichs dirán tal vegada que ha sigut molt hábil; pero hi ha habilitats que resultan contraproduents.

En efecte, per assistir lo Sr. Collaso á las professons y altres actes del culte catòlich, may te destorps: en cambi, tractant-se de una manifestació popular imponent, inspirada en una idea de humanitat y de justícia, trobá un pretext per ausentar-se del seu lloch de honor. ¡Cóm han anat cayent els heréus del àntich partit progressista, desde las alturas de las conviccions liberals, als acomodatiscs pasteieigs del sagastinisme militar!... ¡Quina degeneració mes boxornosa!

Però no importa: ells podran anar vivint tot lo temps que puguin nmatllevant als partits republicans las solucions democràticas, ab l'idea de despossehirnos del nostre patrimoni, y ab lo propòsit deliberat de sofisticarlas en la práctica, pera dir que no serveixen, que tot es mentida, que'l poble no pot trobar en ellas lo seu remey... Lo poble sabrá demostrarlos que 's únichs que no serveixen son ells.

Com digué molt atinadament l'amich Sol y Ortega, en lo banquet del onze de febrer:—Espanya ha fet fins ara totas las revolucions en nom de la llibertat; mes en lo successiu serà precis ferlas en nom de l'ordre.

Y aqueix ordre estriba exclusivament en establir la práctica sincera y lleal de las solucions democràticas consignadas en las lleys; en acabar ab totas las falsificacions, ab tots los abusos, ab tots los desmans dels partits monárquichs; en reintegrar al poble en lo plé y respectat exercici dels seus drets polítics, ab lo qual se demostrará que la democràcia única, ment pot viure y desenvoluparse, per bé de tots, dintre de la forma republicana.

La manifestació del diumenje signé un pas decisiu en lo camí de la reivindicació dels nostres drets.

Si la massa d'electors, fent us del sufragi universal, acertés á procedir ab lo mateix acert de que diumenje feu gala la massa popular fent us del dret de manifestació, la reacció quedaria vensuda.

No serian possibles en lo successiu martiris com els de Montjuich.

No serian possibles tampoch, torturas com la que s'está donant continuament al sufragi universal y á totas las lleys democràticas.

Y molt menos encare serian possibles arcaldes, capassos de desairar á un poble tan digne de ser atés, no sols per lo que demana, sino per la forma admirable ab que ho sollicita.

P. K.

AYA un escándol va armarse ab motiu de la famosa carta del embaixador Dupuy á n' en Canalejas!...

De una senzilla carta particular, y per lo tant reservada, se n'ha volgut treure tal partit, que ab una mica mes, els tocinaires

ens declaran la guerra.

—Vingan explicacions! Explicacions desseguida!— cridavan fent grans estremiments, porque no hi ha ningú mes susceptible que aquests paquidermos, que desde que comensá la guerra de Cuba, no fan mes que tractarnos á morradas!...

Ignoro si'l govern de'n Sagasta s'haurá prestat á cometre l'última de las humillacions.

En tot cas, las explicacions que las havia de demanar y hasta d'exigir era Espanya.

Fer us de una carta sustreta, robada, serà una cosa molt yankee; pero entre personas decents aixó no s'estila.

La llástima son aquests governs débils de la monarquia.

Podent ser mestres y donar lliçons, ens obligan á no rebre mes que palmetadas.

Cap home públich de talla ha volgut anar á Washington, en calitat d'embaixador d'Espanya, á sustituir á n' en Dupuy de Lôme.

Jo ja ho veig... ¡están tots tan ben avesats!... ¡troban sempre la taula tan ben servida!... ¡monopolisan de tal manera'l domini del poder y l'influencia per tots los fins licits é ilicits que pogan presentarse!... ¡están tant engorronits, que no hi ha medi de imposárls hi la mes mínima mortificació!...

¡Que la patria necessita 'ls seus serveys?... ¡Tontería! La patria s'equivoca. Al punt d'embutiment á que han arribat, ja no serveixen per res.

Ni una sola associació de las que tant blasonan de religiosas va assistir á la gran manifestació del diumenje.

Aixó serà degut, sens dupte, á que'l martirisar als presos deuen considerarho altament meritori.

¡Quí sab, Mare de Déu!... En los remats del misticisme hi ha cada tigre cubert ab pell d'ovella, que fa fredat!...

Son molts las poblacions de Catalunya en las quals se preparan manifestacions analogas á la celebrada diumenje á Barcelona. Fins ara tenim noticia de Tarragona, Manresa, Sabadell y Tarrassa.

Y consti que no serán aquestas solas.

La necessitat de que 's fassa justícia, averiguant los fets denunciats y exigint las responsabilitats degudas, es una idea que s'ha anat infiltrant de tal manera en la conciencia pública, que avuy ja no hi ha qui no la senti, ab la mateixa forsa que la fam y la sed. Es una necessitat imperiosa.

Aquest estímul tan humanitari com plé de previsió, fa honor al poble que al demostrarlo, diu y repeteix:— ¡Ni 'ls salvatjes atentats del terror dinamiter, ni 'ls bárbaros procediments inquisitorials!... Justicia implacable contra tots els que se separan de la lley!

Algúns situacioners deyan:—Aquesta manifestació es completament inútil. ¿Per ventura'l govern no ha encarregat á un jutje l'instrucció de las diligencias necessarias en averiguació dels fets denunciats?

Cert, certíssim que ho ha fet... pero ¿quán? ¿Tant bon punt tingué noticia del assumpto? No: ca. Ho féu quan l'excitació pública era tan formidable, que ja no's podia eludir per mes temps el compromís.

Y avuy encare... Però no sigué pessimistas. Si las diligencias s'ins-

truheixen, ningú negará que marxan ab una lentitut desesperadora, que no s'observa certament en la instrucció de las causas per qualsevol delictu comú. En aquest sol concepte las manifestacions no sols son útils, sino també necessarias.

Els despertadors s'han fet pels que dormen fort.

¡Llibertat, llibertat sacrosanta!...

Dos articles publicá *La Autonomia* de Reus, en la fetxa memorable del 11 de febrer, y tots dos sigueren denunciats.

Y 'ls autors dels articles qu'eran dos redactors del valent periódich, sigueren portats punt en blanch á la presó.

Lo qual vol dir que no n'hi ha prou ab commemorar la proclamació de la República, expressant lo desitj y l'esperansa de que torni aqueixa forma de govern. Faltan arguments *ad hominem*, y'l govern liberal ficant á la presó á uns periodistas, se cuida de proporcionarlos.

Per conducte de nostra digna correligionaria de Igualada Dª Maria Trulls Algué, hem rebut un'acta suscrita per un gran número de socis del *Círcul de fusió republicana* de aquella ciutat adherintse á la protesta feta per Barcelona contra 'ls martiris de Montjuich.—Probablement també á Igualada se celebrará un *meeting* en lo mateix sentit, ab lo concurs de las societats liberals que vulgan adherirshi.

CARTAS DE FORA.—*Espugos*.—La companyia d'aficionados d'aquest poble va anunciar la representació del drama *Juan José*, y l'ensotanat al enterarse d'aixó va esbravarse desde'l peu del altar tirant cossos y bramant de mala manera. Va dir entre altres animaladas, dich, capellanadas, que aquesta obra era immoral, que tots els que anessin á véurela serian excomunicats, y que si sabia que algún dels actors era del «Centro Catòlich», ell mateix l'esborraria de la llista. També va dir que no l'espantava que LA CAMPANA parlés d'ell, sino que al contrari era una honra ¿per la familia? La companyia d'aficionados está molt agrahida á la propaganda que 'ls va fer ab tal sermó, ja que l'anunci va despertar tal interés que al teatro va haverhi un plé com may s'hagi vist. No estaria mal que en las successivas funcions en llech de fer cridar la funció pe'l nunci la fessin *bramar* per el ruch negre.

Vilafranca del Panadés.—La commemoració de la República espanyola del 73 va celebrarse en lo *Centre federal* ab una vetllada que 's veié molt concorreguda per entri part alguns oradors del mateix centre. A propòsit dels martiris de Montjuich fou nomenada una comissió ab l'encàrrech de redactar un manifest per repartirlo en la vila y la comarca; y un altra qu'en representació dels republicans vilafranquins passés á Barcelona á incorporar-se á la gran manifestació del diumenje en nom y representació del centro y del partit del Panadés. Son molts los centres y societats de la comarca que han acordat adherirse á la protesta de la capital.

INDUSTRIA LLANERA

L'enterarme d'aixó que á l'Universitat tractan de fer, com als periodistas influents y ben relacionats res ens es impossible, vaig calarme el barret... y á veure á Sant Tomás desseguida.

El venerable sant, á diferencia de certs arcldes que quan la gent els va á buscar may son á casa, va rébrem immediatament.

- ¿A que no endavina per qué vinch?—vaig dirli:
- Mentres no sigui per quartos!...—respongué Sant Tomás fent la mitja rialla:—Aqui'l únich que té diner es Sant Pere, y encare diu que á Roma li guardan. Per cert, segons el murmura devogadas,—afege'l sant ab molt salero—que pareix que li guardan bastant malament...
- Tranquil·lis, no es qüestió de rals. Vinch únicament per donarli una noticia, y sapiguer quin efecte li fa.
- ¡Hola, hola! Ja m'agrada aixó. ¿De qué's tracta?
- A Barcelona li ha'l projecte de ferlo patró... ¿no diria de qué?
- ¿D'una iglesia? ¿D'una catedral? ¿D'una ermita? ¿D'un convent? ¿D'un cassino religiós?
- Barrini, barrini.
- ¿D'una germandat? ¿D'una fàbrica de casullas? ¿D'un hospici? ¿D'un barco?
- Tractan de ferlo patró... ¡de l'Universitat!
- Sant Tomás va mirarme fixament, com aquell que té por de que se'l rifin.
- ¿Que parla de serio?
- ¿Que si hi parlo?... Llegeixi la premsa local y veurá com tots els diaris se'n ocupan.
- ¡Jo patró de l'Universitat! ¡Jo! Un sant pacífich y sense pretensions, un sant que no'm moch de dalt dels núvols, completament deslligat dels assumptos de la terra y enemich de figurar en las columnas dels periódichs!...
- Donchs, no hi ha més, el projecte es positiu, y 'ls traballs pera realisarlo están molt adelantats.—
- El sant arronsá las espatillas, ab una mueca no per celestial menos significativa, y de sopte'm preguntá:
- A la Universitat de Barcelona ¿qué hi fan?
- Ensenyan.
- Pero qué?
- Física, química, matemáticas, literatura, lleys, idiomas....
- ¡Y bé! ¿Qué hi tinch que veure jo ab tot aixó? ¿Per qué m'han de complicar ab assignaturas d'aquest género? Si á la Universitat s'hi ensenyés únicament l'història sagrada, l'fleuri, la doctrina... *santo y bueno* que'm dediquessin l'establiment y'l possessin baix la méva advocació; pero ¿ara?... ¿Per qué no prenen per patró á Cervantes, ó á Horaci ó á qualsevol altre sibi d'aquests?

—Oh! 'Ls iniciadors de l' idea van per altres camins. Volen que la bandera sigui del color d' ells.
 —¿Quin color es?
 —El de la beateria, de la religió, del fanatisme: pretenen fer d' un centre intel·lectual una congregació neo-catòlica, y 'l nom de vosté els serveix admirablement.
 —¿De qué 'ls serveix? ¿De pantalla?—
 Sant Tomás balancejà 'l cap una estona, ab un ayre de dup-té que 'l feya altament simpàtic.
 —¡Oh!—'m digué després d' una pausa,—cregui que aquesta inundació pseudo-religiosa ja 'm comensa á empipar.
 —¿De veras?
 —Si senyor: cada día vaig convencentme més y més de que per molta gent la religió no es altra cosa que un figuri, un traje que 'ls seduheix, perque 's pensan que 'ls escau bé; ó senzillament perque es moda, y se 'l posan ab tota tranquil·litat, sense mirar las bossas que 'ls fa y lo malament que 'l duhen.
 —¿Aixís estém?

LA MÁSCARA DEL ANY

Encare que va disfressada d' Autonomia, 's diu Independència.

—¡Ay, fill! ¿Qué 's figura que desde aquí dalt no 's observa tot? Agafi la verdadera doctrina cristiana; interrogi als cristians que més cridan, y si n' hi ha un, jun sol que pugui alabar-se ab justicia de seguirla al peu de la lletra, tiro la corona de sant al foch y 'm retiro definitivamente á la gloria privada.
 —Aixó vol dir donchs...
 —Que trobo inconvenient que se 'm coluqui de patró en un establiment d' ensenyansa, com trobaria també un disbarat que s' oferis la presidencia d' un quartel al papa ó 'l patronat d' una catedral á n' Martínez Campos.
 —Calculi vosté que las corrents actuals son aquestas; que la religió ben enbarnissada dóna molt to y que 'l etiqueta que avuy avalora tots els productes es la del més refinat catolicisme.
 —¡Per xó aném tan bé!—exclamá Sant Tomás ab accent de profunda convicció:—d' aquesta grotesca barreja de pietat y cálculo n' arrenca una bona part de las desdixas presents.
 —¿Segons aixó, lo patronat de la Universitat barcelonina no es fácil que 'l accepti?
 —No 'l acceptaré ni 'l refusaré: per una orel·la m' entraré y per l' altra m' sortiré... lo mateix que si 'm diguessin Llucia. Y á modo de conclusió, 'l sant va anyadir:
 —A las iglesias 's ha de resar, á las ferrerías 's ha de forjar, á las tintorerías 's ha de teñir, á las universidades 's ha de enseñar. Lo méu lema en aquestos assumptos, es molt breu: *Zapatero á tus zapatos.*
 Ja ho saben los negociadors del patronat: Sant Tomás, el mateix Sant Tomás, els tracta de *sabaters*.

FANTÁSTICH.

REPULSA

Ja veurán, senyors d' América fora caretas y al gra, ó sinó al fi acabaríam per havernos de enfadá. Vostés la saben molt llarga y ademés tenen molt pit; pero nosaltres, no 's pensin, tampoch ens mamém el dit.
 Lo que ha passat á la Habana ab el seu acorassat es l' última picardia i' última que 'ns han jugat! ¿Es dir qu'envíen un barco per probar lo amichs que som, y á las primeras de cambi, quan ningú 's ho pensa... ¡brrom!
 ¡Omplir de pánico á un poble que á vostés no 'ls ha fet re y que 'ls reb y 'ls obsequia ab la major bona fé!
 ¡Explotá un barco de guerra á las tantas de la nit, quan ja casi mitja Habana 's está ben tranquila al llit! Aixó es una impertinencia, senyors nort-americanos; aixó ja es ensenyar massa lo que 's portan entre mans. Los nostres llassos simpátichs 's han tornat tots aygua-poll: l' Habana es un poble serio y no está per tant soroll.
 Si senyors; quan un te ganas de moure un estruendo així el fa á dins de casa seva y no á casa del vehí.
 ¿Que han de reventá algún barco? Se 'l reventá Nova-Orleans, ó á Nova-York ó al dimoni... ¡may á l' Habana, germans!
 ¿Qui 'ns el curará ara 'l susto que ab l' espetech hem rebut? Diguin ¿qui anirá á enganxarlos los vidres que 's han romput? Deu canoas enfonzadas... dos barcos ferits del pal... l' Alfonso XII ab fracturas... ¿vehen si n' han fet de mal?
 Lo que ara correspondria, mirántho sense passió, es que vostés ens donguessin alguna indemnissació.
 ¿No 'n demanan vostés sempre que 'ls tocan no més un dit, ó 'ls inquietan un dentista ó 'ls negan la bona-nit?
 Vejin donchs si no seria més just que 'ls féssim pagar alguna cosa pel susto que 'ns acaban de donar, y 'ls portessim una nota dels desmayos que hi han hagut, dels llums que van apagarse y dels gossos qu' hem perdut.
 Pero, no: som generosos y 'l diner no 's vé ni 'ns vá. guárdinse 'l pico que 'ns toca... y procurinse alivía.
 Aixó sí, que l' experiència els serveixi ara y després y 'l que ha passat ab el *Maine*. ¡ayudado que passi més!

C. GUMÁ.

LA CATÁSTROFE DE LA HABANA

Lo dimars 15, á dos quarts de deu del vespre va sentirse á la Habana una trepidació tan formidable, que 's apagaren la major part dels llums de la ciutat. Ningú, al principi 's donava compte de la causa d' aquell estrépit. L' alarma signé immensa.

Mes prompté se sapigué tot: l' acorassat nort-american *Maine*, qu' estacionat en aquell port, tan havia donat que parlar acabava de sufrir una terrible explosió. Se creu que reventá la caldera de la máquina que alimentava als dinamos de l' alumbrat eléctric, comunicantse 'l foch á una gran cantitat de cotó pólvora y al dipósit dels torpedos carregats de dinamita y produhintse una espantosa voladura.
 La gent de á bordo estava dormint: la major part de l' oficialitat, inclús lo comandant s' escaparen dels terribles efectes de la voladura, á conseqüència d' assistir en aquells moments á un banquet que 'ls oferi un barco mercant de la mateixa nació. Aixís salvaren tots ells la vida.
 En cambi la marineria sufri una infinitat de baixas: uns 300 morts sepultats al fondo del mar y una cinquantena de ferits, gravíssims en sa majoria, recullits per mariners d' altres barcos que acudiren presurosos á prestarlos hi auxili. Entre 'ls primers que 's presentaren s' hi contan los tripulants del vapor de guerra espanyol *Alfonso XII*, el qual ab gran prestesa, dirigi 'ls seus focos eléctrics al barco naufréch, facilitant aixís las operaciones de salvament.
 Aixís correspón la noble Espanya als agravis y als insults d' un poble que tant s' ha distingit per la seva hostilitat á la nostra nació.
 Lo casco del *Maine*, després de l' explosió, quedá mitj sumergit.
 Aquestas son degudament condensadas, las noticias que va anticipar el cable, l' endemá mateix de la catástrofe.

HA de disculpar als periódichs reaccionaris que per treure importancia á la gran manifestació del diumenje, varen dir que no hi assistiren més enllá d' unas 8.000 personas.
 Y se 'ls ha de disculpar, perque 'ls pobrets, al veure certas cosas que 'ls desagradan, se posan frenétichs, nerviosos, violentos, y en aquest estat, es natural: perden els comptes.

Diálech cassat al vol:
 —No 'm creya, francament, que la manifestació resultés tan pacífica. Jo hasta 'm figurava que hi hauria hagut tancament de portas.
 —Home, no 't precipitis. ¿No veus que 'l jutje instructor qu' entén en l' assumpto dels martiris de Montjuich no ha terminat encare 'l sumari? Quan arribi l' hora de fer justicia, llavors, tal vegada vindrá 'l tancament de portas.
 —¿Creus tú que será aviat?
 Un castellá ficant cullerada en la conversa:
 —Tal vez por todo el mes de *Marzo*.

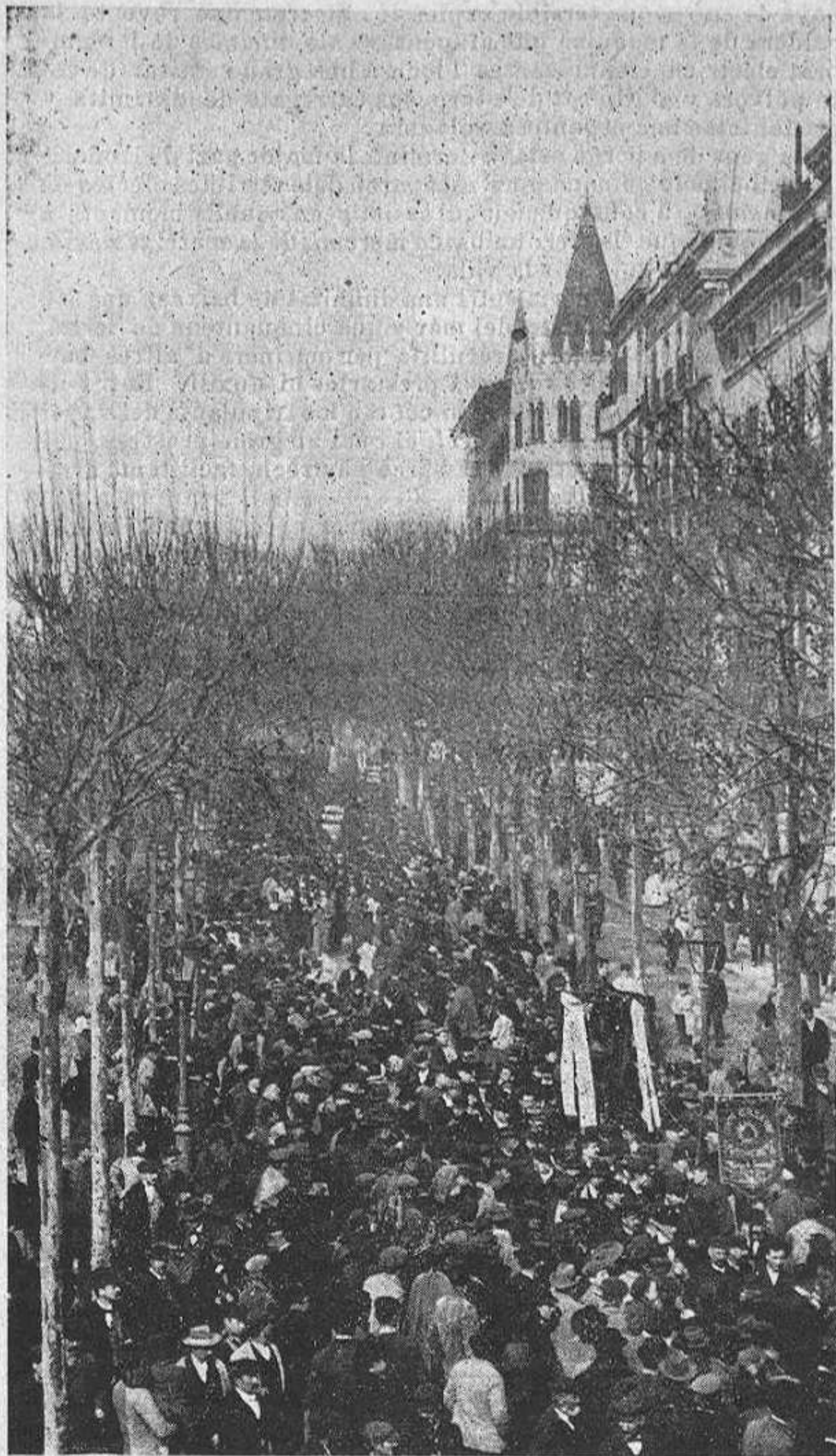
A la manifestació del diumenje s' hi presentá un pendó ab los següents lemas: «*Revisión del proceso. ¡Justicia! para las víctimas de Montjuich.*»
 Alló de las *víctimas* no li va gradar al jefe de policia Sr. Plantada, y sobre aquesta paraula s' hi va colocar un retall de periódich enganxat ab agullas.
 Va tenirse que fer lo que fan els pares de familia ab las estatuas dels Museos: las hi clavan la fulla.
 Lo qual encare es millor, perque tothom diu:—¿Qué deu haverhi allá sota que tant ho tapan?

Aquell barco de guerra *yankée* que havia anat ab los seus projectors eléctrics á fer la rateta á l' Habana, á veure si la enamorava, donava tanta forsa als dinamos, que va estallarli la caldera, lo foch va comunicarse á la santa Bárbara, y ¡barabúm!... l' acorassat va esclatar com una magrana.
 No m' alegro may del mal del próxim, sobre tot, quan se tracta d' una catástrofe que ha produhit gran número de desgracias; pero vaja, s' ha de confesar, que 'ls *yankées* no serveixen per anar per aquells mars de Deu á enamorar á las islas macas y á fer la por als pobles que las posseheixen.
 Qui juga ab foch s' exposa á cremarse y qui juga ab barcos de guerra s' exposa á anarse'n á pico.

Barcelona liberal, després de presenciar la magnífica manifestació del diumenje:
 —¡Ay gracias á Deu!... Al últim m' hi tret el baf de las misiones!

En Silvela celebra continuas conferencias ab el gòbern. ¿Questions electorals, vels'ho aquí!...
 Tracta, senzillament, de posar en clar quins districtes li donan, quins diputats li asseguran. Perque ningú ignora que n' Sagasta li ha otorgat l' alternativa, y per lo que toca á la quadrilla conservadora s' entendrá ab ell y ab ningú mes, al organisar las corridas de la próxima temporada parlamentaria.
 Aixís es com practica 'l de la *vayna florentina* la decantada selecció. Ara com ara, 'ls fusionistas li garbellan als diputats que ha de portar á las Cortes.

LA GRAN MANIFESTACIÓ DEL DIUMENJE DEMANANT JUSTICIA APROPÓSIT DELS TORMENTS DE MONTJUICH

La manifestació al embocar lo carrer de Fontanella.

La manifestació á la Plassa de Sant Jaume

Fotografias de F. Fernández.)

LOS TORMENTS DE MONTJUICH

UNA CARTA INTERESSANT

Hem rebut la següent carta que no duptem que 'ls nostres lectors llegiran ab gran interès. Per ella veurán que las torturas de Montjuich sigueren de tota mena, físicas y morals, dirigidas lo mateix al cos que al esperit.

Senyor Director de LA CAMPANA DE GRACIA:

Molt senyor meu: La present té per objecte principalment darli las gracias en nom dels que sofreixen tan injustament, sentenciats y fabricats criminals per els funcionarios del Sant Ofici de la moderna Bastilla de Montjuich.

Molt ha fet en lo periódic que vosté dirigeix, separantse dels convencionalismes que dominan á la major part dels periódics de aqueixa capital, els quals no s'han sapigut sustreure, á pesar de tenir casi tots documents nostres suficients per empendre una campanya de justicia y de llibertat, mes es evident que 'l fantasma de 'n Portas, ab la seva sombra, els tindrà espantats ab l'amenassa de portarlos al calabosso zero.

Realment se necessita estar possehit d'un temperament enérgich y justicier per lluytar contra 'ls citats inconvenients, y aixis es com LA CAMPANA DE GRACIA ha donat un exemple digne comensant lo foeh y posant en evidencia als inquisidors en la ciutat de las desditxas.

Molt s'ha dit de lo que á Montjuich va passar, pero hi ha cosas que no s'han explicat perque ni las mateixas victimas apenas en tenen conciencia, y aixó son els torments morals ademés dels materials, que 'm sembla impossible que ningú dels que 'ls havem passat poguém ferne comprendre ab tota intensitat, al lector el dolor.

Allí varem passar nits terribles, perque tots els qu' estavem envoltats en el procés eram innocents; y ens varem convéncer de que se 'ns volia assessinar com á gossos rabiosos, sense permetrens cap defensa; per l'amenassa continua dels torments, tractats ab repugnants insults cada vegada que 'ns trobavam á la presència dels inquisidors y 'ls seus esbirros.

El dia que la premsa de Barcelona va publicar com á parte oficiari que s' havia nomenat als membres del Consell de guerra ordinari per procedir contra 87 processats, tots convictes y confessos, fou un dia terrible per nosaltres, pensant ab la mala intenció que portavan els instructors de aquest procés al anunciar oficiosament qu' estavem convictes y confessos, no haventhi de veritat mes que cinch ó sis, y encare obligats per ferros candents y demés instruments de torturas, de cosas que desconeixian.

En lo calabosso que jo estava, eram deu presos, y passavam dias enters sense dirnos una paraula, puig tots estavem apoderats de un terror tal que si no 'ns haguessim recordat de las nostras familias, molts hauriam posat fi á la nostra vida, malehit á una gent capás de tanta infamia donantli apariencia de legalitat. De tant en quant turbava aquell silenci 'l trinch de claus dels panys y una veu dels soldats cridant un nom dels qu' estavem en aquella tomba de vius, y llavors se sentian paraulas tristes de despedida y de consol, dirigidas al que tenia la desgracia de ser cridat, creyent que ja no 'l veuriam may mes y que seria victima dels torments horrosos que als calabossos subterranis se donavan.

Després tornava la calma, pensant cada hu lo que farian ab aquell que s' havian emportat, imaginant si li cremarian las carns, si li arrancarian las unglas, si li farian molt mes que aixó ab los órgans genitals... Si tornava aquest que se 'n havian endut, venia desesperat; havia tingut un careig ab un dels torturats, y se l'acusava de lo que desconeixia. Aixis se 'ns contagiava la desesperació del que havia tornat, que donava voltas y mes voltas pel calabosso ab un trastorn de bogeria; hasta que retornava 'l silenci y feya pensar á cada hu per si mateix, puig que tots teniam llassos de familia y recorts de amistats carinyosas que 'ns havian fet estimar la vida, y teniam debers que cumplir ab la familia y ab lo treball. Pensant aixis sufriam mes y mes al veure que 's desfeyan las esperan-

sas de la vida que cada hu s' havia traspassat, evaporadas á pesar de tots els cuidados y sense haver comés altre delictes que 'l de pensar ab una societat de llibertat y de perfecció, si de aixó se 'n vol dir delictes.

També aumentava tots aquests sufriments la rigurosa comunicació á qu' estavem subjectes, puig que ni á las nostras familias podiam explicar lo que 'ns passava y se 'ns feya. Molts de nosaltres varem sortir del castell y forem conduhits als penals sense podernos despedir ni abraçar als nostres parents; tot aixó després de haver passat per tots els disgustos que 's poden dar al ser humá, ab la petició de la pena de mort, amenassats altres de molts anys de presidi y també amenassa de desterro per altres.

Quan recordo tot lo que havem passat me sembla mentida

que haguém pogut sufrir tant ab lo cúmulo d' insults del fiscal que, ab la seva petició de 28 penas de mort y 59 cadenas perpetuas y empenentlas ab nosaltres com si fossim els verdaders autors del crim del carrer de Cambis, la millor paraula que 'ns deya era la de criminals y monstres. Tot aixó tancant los ulls á la rahó, per administrar justicia, com ell mateix confessava, en vista de la falta de probas.

Ab aixó s' hi anyadia la impaciencia, propia en aquests cassos, esperant lo fallo del Tribunal Suprem de Guerra y Marina, per veure 'ls que resultarian mes afortunats en aquella especie de rifa, ignorant quants serian els que traurian els premis grossos de traspasar fins els fossos de aquella fortalesa per última vegada y de abominar de la gent que 's diu civilizada, perque á infelissos obrers que no han comés altre delictes que 'l de desitjar un pervindre mes humá, se 'ls condemna com á criminals, martirizantlos bárbarament, enviantlos al patibul y als presidis.

Per si no n' hi ha prou de lo que 's pot veure en nosaltres, els fusellats podrian parlar bastant clar referent á la farsa que allí 's va fer en lo misteri, puig qu' ells mes que cap dels que viuhen portavan las marcas del torment per poder convéncer al mon en pes de lo fet per alguns encarregats de conservar l' ordre á Barcelona.

El mateix dia del fusellament d' aquells cinch condemnats á mort fou un dels mes terribles pels qu' estavem en el castell malehit. Encare avuy ressona als nostres oidos el timbre de aquellas veus que cridant ab tota la forsa dels pulmons deyan: ¡Poble, som innocents! ¡Abaix la Inquisició! Crits que als qu' estavem entre reixas ens va imposar un terror inexplicable y una repugnancia infinita á tot lo que 'ns rodejava, al veure que se sacrificava als sers humans igualment qu' en un espectacle de toros als animals, per satisfacer passions de sanch.

Precisament en aquest mateix dia per la tarde varem ser traslladats als calabocillos que havian servit d' alberch y capella als fusellats, els que se 'ns havia condemnat á presidi, y allí passavam las horas recordant per lo que havian servit aquellas tombas de vius, puig que las parets, plenas d' inscripcions, parlavan bastant clar de lo que havian servit aquells retiros subterranis. En las escaletxas de las portas y als forats de las parets hi varem trobar documents de puny y lletra d' un dels fusellats, ahont deya cosas terribles que fan posar els cabells de punta á tota persona que tingui un xich de cor y de cervell humanitari; y per mes aumentar el nostre malestar eram vigilats pels esbirros qu' havian infligit los torments.

Ab lo indicat pot comprendre, senyor Director, els sufriments morals que allí varem passar els que no varem tenir la desgracia de passar los materials, no per ser menos culpables que aquestos, ja que ni ells ni nosaltres sabiam res del delictes del carrer de Cambis, sino que ab lo procediment de privar de descans y d' aliments y donant bacallá sech y latigassos y aplicar la mordassa y arrencar las unglas dels dits dels peus, y posar un casco que arrenca la carn de las genivas y esquinsas 'ls llabis, y marcar lletres á las carns ab ferros candents y altres cosas per l' istil, se 'ls va fer dir tot lo que 's desitjava y convertia á las victimas en figurats monstres, mes no en criminals veritat, y aixis se va trobar argument per lo drama sangrent de Montjuich.

Aquí poso fi á lo que 'm proposava dirli, pregantli 'm dispensi tota la imperfecció en que ho he fet, y autorisantlo per ferne l' us que cregui per convenient, puig que lo que dich ho puch sostenir per tot arreu.

Li repeteix las gracias mes expressivas per lo seu amor á la justicia y á la veritat y per l' interès que 's pren per la revisió del nostre procés, si procés se 'n pot dir de lo que se 'ns ha fet, y disposi d' aquest humil y segur servidor

q. b. s. m.

JOAN CASANOVAS VILADELPRAT.

Presó de Málaga 7 de Febrer de 1898.

Mentres tant el xulo antequera está que no hi veu de cap ull. La rabia l' arbola, 'l despit el treu de tino.

L' altre dia reunia als seus compinxos y 'ls espetava un discurs... que sort que no hi van acostar cap misto, que sino s' hauria inflammat com un receptácul de gas acetileno.

¡Fins va parlar de la responsabilitat de certas institucions... y hasta de anar á la revolució!...

Ell ray que per anarhi porta sempre la bandera. La té entremitj' dels llabis. Son, las dents del davant. ¡Sempre las ensenya!

Lo de la carta de 'n Dupuy de Lôme revela una cosa, que ja la sospitavam; pero que ara 's veu mes clarament que may.

Y es que l' oncle Sam no repara en fergala de ha ver violat la correspondencia privada de unembaixador. Lo qual vol dir que juga á cartas vistas.

A pesar de lo qual el govern espanyol s' obstina en mantenirhi relacions. Hasta la infima gent de taberna, al taül que mirés lo joch, li estrellarian el porró pel cap.

CORRESPONDENCIA PARTICULAR

Ciudadans Just Gremias, Pepito Fí Deu, Arivor Xilef, L. Mata, U: tronera retirat, F. Romansos, Noy de la Beneta, A. Maseras, B. Coll Estruch, Un Vallense, Pau Gitano, Un del Hostia y Pere Simolsa:—Lo que ens envian aquesta senmana no fa per sa. ci.

Ciudadans Artagnan, Nicanor, J. Torrent y M., Pepet Panxeta, Tap de suro villafranchi, Joanet V., Nicodemus Enrich Rich y Rach, P. M. T., Un de Guayaquil, Pere Micos y Un tímbal:—Insertarém alguna cosa de lo que 'ns envian.

Ciudadá V. P.: (Agramunt): Las cartas de fora han d' estar basadas en fets concrets y no en consideracions de carácter general.—P. Faluya (Premiá): ¿Sab qu' es molt brut vosté? ¡Vaya unas cosas d' escriure.—J. Capdevila: No sabem que 'l pressupost li consigni res; á pesar de tot inosaltres tinguem la seva renda!—A. Porta: La composició es fluixa.—M. Vantolra: Rebuda la solució.—R. Llei: Ha fet tart.—E. Llawayol P.: La composició no va.—J. Bagu-Datto: Mirarém de dirne alguna cosa la senmana proxima.—A. Cadi Priu: No 'ns fa 'l pés.—M. V. B.: Mirarém de complaure'l, encare que no podém assegurar si ho logracém.—J. A. (Gracia): Ja ha perdut l' oportunitat.—P. V. y Casas: Pot contar que per dir lo que diguerem, teniam motius fundats.—T. C. (Santa Cecilia): Tota vegada que l' assumpto está sub-judice no tenim perque parlarne.—F. Cana: La composició está bé.—Cheltn: No 'ns acaba d' agradar.—M. Girona: Com tampoch la de vosté.—Pep Viatjer: Pel número 1,000 ha fet tart.—F. Llenas: Igual que vosté, y ho sentim, perque las composicions están bé.—Quim Artigayre, I Luis G Salvador, C. Omar y B., M. Carbó de Alsina: Y vagi lo dit anteriorment per tots vostés.—J. Mallen: L' article encare que una mica incorrecte, té molt bona sombra: de lo restant se 'n aprofitará alguna cosa.

ANTONI LOPEZ, editor. Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor.—Asalto, 63.—Barcelona